

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГОПЕДІЯ З ОСНОВАМИ ЛОГОРИТМІКИ

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціалізація Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Логопедія з основами логоритміки
Освітня програма	Спеціальна освіта
Спеціалізація (за наявності)	Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	основна
Курс / семестр	1/2
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 10 год. Семінарські заняття – 6 год. Практичні заняття – 6 год. Самостійна робота – 158 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=190&id_cou=8130

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців здатних розв'язувати складні задачі, практичні проблеми освіти дітей із особливими освітніми потребами, забезпечення професійної підготовки майбутнього логопеда.

Цілі:

- озброєння студентів теоретичними і практичними знаннями та навичками і формування професійні компетентності, що дозволить реалізовувати логопедичну допомогу дітям із особливими освітніми потребами та бути конкурентноспроможними фахівцями на ринку праці.
- засвоєння ключових положень сучасної логопедичної науки та практики та основ логоритміки;
- опанування студентами теоретико-методичними підходами до вивчення предмета, основними поняттями та термінологією;
- ознайомлення з класичними та інноваційними методами та прийомами в логопедії;
- формування уявлень про зміст професійної діяльності логопеда з різними категоріями дітей і дорослих;
- допомога студентам в інтегруванні набутих знань із педагогічних, мистецьких, медичних і психологічних дисциплін;
- формування вмінь проектувати та застосовувати теоретичні та практичні знання задля розвитку гармонійної особисті дітей із мовленнєвими порушеннями відповідно до положень Закону України «Про освіту»;
- сприяння засвоєнню методів, засобів, прийомів та форм логоритмічної

- роботи з дітьми, що мають порушення мовлення;
- спонукання студентів до самоосвіти і самовдосконалення шляхом здобуття неформальних та інформальних (у тому числі в дистанційній формі) видів освіти, розвитку особистісних якостей майбутнього вчителя-логопеда, відповідального ставлення до виконання функціональних обов'язків відповідно до класифікатора професій.

Компетентності:

Обізнаність із теоретичними основами логопедії як науки, її історією, термінологічним полем та сучасними вітчизняними і закордонними тенденціями;

Уміння інтегрувати знання отриманих на медичних, педагогічних і психологічних предметах;

Готовність використовувати набуті знання, вміння й навички в системі спеціальної та інклюзивної освіти дітей із особливими освітніми потребами;

Здатність реалізовувати новітні підходи у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами;

Здатність дотримуватись принципів логопедичної науки і практики, її методів, технологій, засобів і професійної етики;

Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання;

Готовність до інноваційної діяльності, навчання упродовж життя, професійного вдосконалення.

Програмні результати навчання

Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач освіти дітей із ООП.

Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації логопедичної допомоги за допомогою логоритміки.

Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією з логопедії та професійним дискурсом.

Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей із ООП, діагностико-консультативну діяльність.

Розуміти сучасні нейропсихологічні підходи до вивчення порушень мовленнєвого розвитку.

Знати теоретико-методологічні засади та тезаурус логопедії як науки;

Розуміти та застосовувати в подальшому на практиці міждисциплінарні зв'язки логопедії;

Володіти практичним інструментарієм з профілактики, діагностики, корекції та компенсації порушень мовлення в осіб із особливими освітніми потребами.

Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Модуль I. Теоретико-практичні аспекти логопедії Тема 1: Мова, мовлення, мовленнєва діяльність і мовленнєві порушення в розрізі логопедії як науки.	Мова, мовлення, мовленнєва діяльність, спілкування. Мова і мовлення як діалектична єдність соціального, біологічного і психічного. Сислі відомості з історії логопедії. Мовленнєва діяльність в онтогенезі. Поняття про мовленнєво-комунікативну компетенцію. Визначення мовленнєвого порушення. Дискусійне поняття «норма» в психолого-педагогічній літературі. Поняття про відхилення від норми. Лінгвістичний, медико-біологічний та психолого-педагогічний підходи до аналізу мовленнєвих порушень. Поняття про компоненти мовленнєвої системи. Фонетико-фонематичні процеси, лексика, граматики, зв'язне мовлення як структурні компоненти мовленнєвої системи. Взаємозв'язок та взаємовплив їх у процесі формування мовленнєвої діяльності.	Опрацювати тему в підручнику Логопедія за ред. М. К. Шеремет Підготувати есе про внесок персоналій в розвиток вітчизняної логопедії
2.	Тема 2 : Анатомо-фізіологічні механізми мовлення	Роль центральної нервової системи в породженні мовленнєвого висловлювання. Вищі кіркові функції. Мовно-руховий центр Брока. Мовно-слуховий центр Верніке. 12 пар черепно-мозкових нервів. Діяльність аналізаторної системи. Три блоки мозку за О. Р. Лурія.	Розробити презентації згідно теми
3.	Семінар. Тема 3: Етіологія та патогенез мовленнєвих порушень	Причини мовленнєвих порушень: біологічні і соціально-психологічні, органічні і функціональні, центральні і периферичні. Розмежування “первинних” мовленнєвих розладів, спричинених поразкою або дисфункцією мовленнєвих механізмів, від	Переглянути і законспектувати відео-лекцію «Тяжкі порушення мовлення»

		<p>“вторинних”, які спостерігаються у дітей з порушеннями інтелекту, сенсорної сфери тощо. Екзогенні та ендогенні фактори появи мовленнєвих порушень.</p> <p>Поширеність мовленнєвої патології серед дітей і дорослого населення.</p>	
4.	<p>Тема 4: Сучасні підходи до класифікації порушень мовлення</p>	<p>Медичний підхід до розуміння етіології, патогенезу та симптоматики порушень мовлення. Клініко-педагогічна класифікація. Порушення усного та писемного мовлення. Порушення фонаційного оформлення мовлення. Структурно-семантичні порушення мовлення. Короткий огляд дислалії, дизартрії, ринології, дисфонії, брадилалії, тахілалії, заїкання, алалії, афазії. Причини, що зумовили появу психолого-педагогічної класифікації. Порушення, що відносяться до порушень формування засобів спілкування. Короткий огляд ФНМ, ФФНМ, ЗНМ, НЗНМ. Заїкання як порушення використання засобів спілкування. Взаємообумовленість двох класифікацій.</p>	<p>Розробити таблицю з класифікацією порушень мовлення</p>
5.	<p>Практичне заняття. Тема 5: Обстеження мовлення в контексті комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини</p>	<p>Завдання і зміст логопедичного обстеження. Актуальні проблеми диференціальної діагностики. Обстеження мовлення дітей із ООП в умовах інклюзивно-ресурсних центрів як складова комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дитини. Етапи логопедичного обстеження. Основні принципи збору анамнезу, катаннезу та обстеження дітей. Вимоги до дидактичних матеріалів для обстеження мовлення дітей. Інноваційні методики в психолого-педагогічній діагностиці. Заповнення мовленнєвої картки розвитку.</p>	<p>Аналіз праці Ленів З. П. Діагностичні завдання для обстеження готовності до школи дітей із ТПМ засобами арт-терапії. Актуальні проблеми корекційної педагогіки та психології: Зб. наук. праць V Міжнар. науково-практ. конф. Кам'янець-</p>

			Подільський. – 2008р. С. 82-85.
6.	Семинар. Тема 6: Організація та зміст логопедичної роботи в Україні	Система освітніх закладів для дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку. Організація інклюзивного навчання для дітей із ООП. Положення про логопедичний пункт. Суть діяльності вчителя-логопеда в команді фахівців ІРЦ. Загальнопедагогічні та спеціальні принципи, покладені в основу корекційної логопедичної роботи. Комплексність впливу при різних мовленнєвих порушеннях. Ефективність логопедичної роботи та фактори, що її зумовлюють. Змістовне наповнення та планування логопедичної роботи.	Аналіз класифікатора професій. Вимоги до особистості логопеда і його професійної підготовки на сучасному етапі. Складання професіограми логопеда.
7.	Модуль II. Основи логоритміки Тема 7: Теоретичні засади та засоби логопедичної ритміки	Основні поняття «логопедичної ритміки». Об'єкт, предмет та завдання логопедичної ритміки. Особливості логопедичної ритміки як складової інтегративної музикотерапії. Суть та особливості музично-ритмічного впливу на дітей. Основні завдання логоритмічного впливу на дітей із ООП. Основні музично-рухові засоби логопедичної ритміки у корекційній роботі з дітьми. Основні рухомовленнєві засоби логопедичної ритміки у корекційній роботі з дітьми, які мають мовленнєві порушення. Особливості використання засобів логопедичної ритміки у корекційній роботі вчителя-логопеда.	Підготуватись до семінарського заняття
8.	Семинар. Тема 8. Організаційно-методичні основи логопедичної ритміки	Принципи, зміст та методи логоритмічної роботи, спрямованої на формування мовлення. Психофізіологічні механізми і взаємозв'язок у формуванні моторного оформлення мовлення та загальної і дрібної моторики. Методичні підходи до розвитку	

		просодики, складової структури мовлення, словника, тощо у процесі координації руху зі словом під музику. Використання вербального матеріалу, ігор, наочності, технічних засобів навчання, дитячих музичних інструментів. Структура логоритмічних занять у ЗДО, ЗЗСО, НРЦ.	
9.	Тема 9: Логопедична ритміка в структурі корекційно-розвиткової роботи	Зміст логоритмічних занять із дітьми, які мають заїкання, брадилалію, тахілалію, ринолалію, дизартрію, алалію, дислалію, дисфонію. Логоритмічні прийоми в процесі проведення артикуляційної гімнастики та вправ для розвитку загальної і дрібної моторики. Автоматизація звуків раннього, середнього та пізнього онтогенезу за наслідуванням ізольовано, в складах, чистомовках, словах, реченнях, віршах, зв'язному мовленні, піснях, потішках, хороводах, тощо та їх диференціація. Особливості підбору музичного і вербального матеріалу для логоритміки.	Розробити конспект логоритмічного заняття на довільну тему.
10.	Практичне зняття. Тема 10: Система логопедичної роботи з дітьми із ТПМ різної етіології	Поняття про тяжкі порушення мовлення. Діти з ТПМ в умовах інклюзії. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ТПМ дошкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ТПМ молодшого шкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ТПМ середнього шкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ТПМ підліткового та юнацького віку. Застосування логоритміки на різних етапах освітнього маршруту дитини.	Аналіз праці: Базима Н. В., Качуровська О. Б., Коломієць Ю. В., Мартиненко, І.В. Дитина з труднощами в навчанні в інклюзивному класі: навч.-метод. Посібник. За ред. І. В. Мартиненко, М. К. Шеремет. К. : ДІА. 2019. 148 с.
11.	Практичне	Зміст роботи логопеда в команді	Заповнити

заняття. Тема 11: Корекційно-розвиткова робота логопеда зі застосуванням логоритміки	фахівців психолого-педагогічного супроводу в інклюзивному освітньому просторі. Застосування логоритміки при різних особливих освітніх потребах у дітей. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ООП дошкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ООП молодшого шкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ООП середнього шкільного віку. Корекційно-розвиткова робота з дітьми із ООП підліткового та юнацького віку.	орієнтовну ІПР дитини в частині розвитку мовлення. Скласти план корекційних занять із застосуванням логоритмічних вправ для дітей із різними ООП.
--	--	---

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	10
Семінарські, практичні заняття	30
Самостійна робота	5
Індивідуальне завдання	5
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції		2		2					2		2		2					10
Семінарські з-тя					5		5					5		5	5	5		30
Самостійна р-та															5			5
Індивідуальні завдання																5		5
Екзамен																	50	50
Всього за тиж-нь	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	8	1	10	1	4	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери, аудіозаписи та інше
<p style="text-align: center;">Література:</p> <p>1. Боряк О. В. Корекція просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку з дизартрією засобами логопедичної ритміки. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія: зб. наук. праць.</p>	

- Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. № 18., 2011. С. 13-18.
2. Гандзюк С. Логоритміка – система рухових вправ. Дошкільне виховання. №1. 2012. С.28-34.
 3. Забара О.В. З історії виникнення логопедичної ритміки. №10. 2012. С. 8-13.
 4. Лазаренко О. І. Логоритміка як складова корекційної роботи вчителя-логопеда [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://ru.calameo.com/read/004606231a9d15636835e>.
 5. Картушина М. Ю. Логоритміка для малюків. К. : ТЦ Сфера, 2005. 234 с.
 6. Кузнецова К. Логопедична ритміка в іграх та вправах для дітей з важкими вадами мови. К.: Шкільний світ, 2004.136 с.
 7. Логопедія: підручник. За ред. М. К. Шеремет. Вид. 5-те. К: Видавничий Дім «Слово», 2018. 856 с.
 8. Неврологічні основи логопедії. За ред. Шеремет М. К., Боряк О. В. Суми: ФОП Цьома С. П., 2016. 252 с.
 9. Овчіннікова Т. С. Музика, ритм і співи в логопедичній роботі: методичний посібник для логопедів, учителів, вихователів і музичних керівників загальноосвітніх і спеціальних навчальних закладів. За наук. ред. Л. О. Федорович. Кременчук : Християнська Зоря, 2009. 83 с.
 10. Сагірова О. Логоритміка. Початкова освіта. № 36, 2001. С.10–11.
 11. Сагірова О.Б. Що таке логоритміка. Психолог. №39-40., 2004. С.2-7.
 12. Сидоренко Т. Основи логоритміки. Психологічна газета. №20., 2006. С.15.
 13. Соботович Є. Ф. Концепція стандарту спеціальної освіти дітей дошкільного віку з порушеннями мовленнєвого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://logopedia.nm.ru/Sob-KS.htm>
 14. Теорія і практика сучасної логопедії : зб. наук. пр. Випуск 3. Ін-т спец. пед.-ки АПН України. Київ : Актуальна освіта, 2006. 147 с.
 15. Хрестоматія з логопедії: Навчальний посібник. За ред. М. К. Шеремет, І. В. Мартиненко. К., 2006. 360 с.

Додаткова література:

1. Галущенко В. І. Розвиток просодичної сторони мовлення в онтогенезі : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Новітні медико-психолого-педагогічні технології діагностики, запобігання і подолання мовленнєвих розладів». Полтава, 2009. С. 25 - 33.
2. Гомля В. Л. Федорович. Артикуляційна гімнастика : методичні рекомендації. За наук. ред. Л. Федорович. Кременчук : Християнська Зоря, 2008. 74 с.
3. Пищалка Я. О., Федорович Л. О. Конспекти логоритмічних занять для дітей дошкільного віку із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2009. 188с.

4. Виправлення вад мовлення: звуки Р, Р' : навч, посіб. Малярчук А.Я. К: Літера ЛТД, 2016. 104с. :іл
5. Виправлення вад мовлення: звуки Л, Л' : навч, посіб. Малярчук А.Я. К: Літера ЛТД, 2016. 88с. :іл
6. Виправлення вад мовлення: звуки К, Г,Х,Г : навч, посіб. Малярчук А.Я. К: Літера ЛТД, 2016. 64с. :іл
7. Виправлення вад мовлення: шиплячі звуки Щ, Ч, Ш, Ж : навч, посіб. Малярчук А.Я. К: Літера ЛТД, 2019. 128с. :іл
8. Виправлення вад мовлення: свистячі звуки С,З,Ц, ДЗ: навч, посіб. Малярчук А.Я. К: Літера ЛТД, 2016. 104с. :іл
9. Логопедія: Підручник для вищої школи. За ред. М. К. Шеремет. К.: «Слово», 2010. 376 с.
- 10.Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс. К., 2012. 258 с.
- 11.Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс. 2013. 108 с.
- 12.Школьник С.Я. Вправи та ігри для розвитку координації мови та рухів. Розкажіть онуку. №17-18., 2001. С. 64-69.
- 13.Школьник С.Я. Рухливі ігри для формування правильної звуковимови, автоматизації та диференціації різних звуків. Розкажіть онуку. №17-18., 2001. С. 62-63.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м. Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Ленів Зоряна Павлівна, канд. пед. наук, доц
Контактна інформація викладача	lzoryana@ukr.net

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та
--------------------------	---

	<p>викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» □ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». □ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». □ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. □ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. □ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/</p>
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4.).</p> <p>Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-</p>

	документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками

	олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач – доц. Ленів З. П.